ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ
ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին	Կ. Պոլսոյ	հմր.	10	Մէճ.
»	Գաւառաց	»	12	»
Վեցամսեայ	Կ. Պոլսոյ	»	5	»
»	Գաւառաց	»	6	»
Օտար երկիրներու		»	2 1/2	Լիրա

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 գրուշ, երկու անգամի համար 2 գրուշ է. աւելի անգամներու համար դատ առկարկութիւն կը լինի:
Մէն մի թիւ 40 փարա արծաթ:

ՊԱՅՄԱՆՔ
Դուրս գնացած լրագրոց հանրու ծախքը խմբագրութեան վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն Խմբագիր — Տնօրէնին պէտք ուղղել, Ղալաթիա Սանդուքճըլար ճատտէսի թիւ 198, Նօրօ խան, Մասիս գրասենեակը:
Հանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր:
Զարգուած նամակ, յօդուած; ետ չեն տրուիր:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պէրլին 27 Հոկտ.

Պէրլինի Օսմանեան արժեթըղթատէրք կը պատրաստուին մասնախումբ մ'անուանել Դրան հետ բանակցութեան մտնելու համար:

Բեդրպուրկ 27 Հոկտ.

Հերոլտ լրագիրը Պ. Կլատսթոնի աշխարհավարութիւնը կը պարսաւէ, և կը յայտարարէ թէ Ռուսիա նմա չպիտի հետևի ընդդէմ Թուրքիոյ բացած խաչակրութեան մէջ:

Այս [illegible] հեռագիրը

Փէշթ 27 Հոկտ.

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ, Պ. Բօքովսքի պատերազմական պիւտճէին նուազումը կը խնդրէ կառավարութենէն:

Հունգարիոյ Առաջին Նախարար Պ. Թիսա կը պատասխանէ թէ ներկայ պարագայից մէջ անհնար է զօրացումս ալ այդ պահանջման առանց վտանգի ենթարկելու ազգութեան կենսական շահերը:

Պատուիրակութեանց մէջ, Պարոն Ֆօն Հայմէրլէ հարցման մը պատասխանելով կ'ըսէ թէ Հելլենական խնդրոյն նկատմամբ ծայրայեղ միջոցներու հասնելէ առաջ, դիւանագիտական միջոցներն սպառել պէտք է: Առաջին նախարարը կը վերջացնէ ըսելով որ Թուրքիոյ պահպանութիւնն Եւրոպիոյ խաղաղութեան երաշխաւորութիւնն է:

Փարիզ 28 Հոկտ.

Սամոսի փոթորիկ մ'Անգլիոյ հետ հեռագրական յարաբերութիւններն ընդհատեց:

Լոնտրա 28 Հոկտ.

(Սամոսի փոթորիկի մը պատճառաւ Անգլիոյ հետ հեռագրական յարաբերութիւնք ընդհատեալ լինելով, գրամական հեռագիր չէ եկած Լոնտրայէն:)

Փարիզ 28 Հոկտ.

Օսմ. Քօնս.	10,47 1/2
» Երկաթուղի	32,25
Պանք Օթօման	521,25
Ֆրանս. Քօնս. 5 0/0	120,80
» » 3 0/0 Նոր	86,12 1/2

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նախընթաց օրը Բ. Դուռը Նախարարաց մեծ խորհուրդ մ'եղաւ և ժամը 3էն մինչեւ 11ը տեւելով, Պ. Կօշընի գալստեամբ միայն ընդհատեցաւ, որ այն միջոցին Բ. Դուռն եկած էր, և Առաջին Նախարարին հետ ժամ մը տեսակցութիւն ունեցաւ: Անգլիական դեսպանը Բարձր. Սայիտ փաշային քով երթալէ առաջ Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վահէ Տատեան Յարութիւն պէյի հետ երեք քառորդ խորհրդակցութիւն մ'ունեցած էր, Պ. Կօշըն դուրս ելնելէ անմիջապէս յետոյ, Նախարարաց մասնական խորհուրդ մը գումարեցաւ, յորում Առաջին Նախարարն, Արտաքին գործոց Նախարարն և Նորա խորհրդականն, և Ներքին գործոց, Պատերազմական գործոց և Ելմտական գործոց Նախարարները ներկայ գտնուեցան: Այս վերջին խորհրդակցութիւն գիշերուան մինչև ժամ երեքը տեւեց: Նոյն առաւօտուն Տատեան Վահէ Յարութիւն պէյ Ելտըզի պալատը կանչուած էր յատկապէս:

Վերջապէս, թէև քաղաքական առկախ խնդիրները դադարման վիճակի մէջ են քանի մ'օրէ ի վեր, բայց մայրաքաղաքիս մէջ դեսպանական և նախարարական մեծ շարժում և գործունէութիւն կը տեսնուի: Գլխաւոր դեսպանաց գրեթէ ամեն օր Բ. Դուռն երթալով ժամերով Առաջին Նախարարին և Արտաքին գործոց Նախարարին հետ ունեցած տեսակցութիւնները մասնաւորապէս ուշադրութիւն կը գըրաւեն այս պահուս:

——

Տուլչինեոյի գործին վրայ Վագըթ իւր այս աւուր թուով հետեւեալը կը գրէ.—

«Ամեն կողմ յայտ կայ թէ Տէրվիշ փաշային Տուլչինեոյ հասնելովը, այդ քաղաքին կայսերական կառավարութեան կողմէ պարպըւելուն և Գարատաղի կառավարութեան կողմէ գրաւուելուն դէմ ոչ եւս արգելք պիտի մնայ: Տէրվիշ փաշան իսլամ բնակչաց իրաւունքները պաշտպանելու համար յատկապէս պիտի աշխատի: Ն. վսեմութիւնը Գարատաղի կողմը բարի համբաւ ստացած անձ մը լինելով, տարակոյս չկայ թէ պիտի յաջողի իւր այս պաշտօնին մէջ: Բ. Դրան բարի դիտաւորութիւններն Եւրոպիոյ ծանօթ լինելով, Տուլչինեոյի յանձնման և գրաւման մէկ երկու օր յետաձգումն ո՛ և է վնաս չըկրնար առաջ բերել:»

——

Երէկուան Ֆար տիւ Պոսֆորի մէջ հետեւեալը կը կարդամք.

«Կը կարծեմք գիտնալ թէ Տուլչինեոյի յանձնման վերաբերեալ բանակցութիւնք, որք հինգ աւուր համար խզեալ էին, այսօր պիտի վեր սկսին: Ինչպէս արդէն ըսինք, այս բանակցութեանց գլխաւոր դըժուարութիւններէն մին Գարատաղի այն պահանջումէն յառաջ կուգայ թէ Տուլչինեոն գրաւելէ զկնի, Ալպանիացւոց կողմէ ապագայ ո՛ և է նոր թշնամութեան դէմ երաշխաւորութիւն տրուի իրեն: Ռուսիա Գարատաղի իշխանութիւնը կը քաջալերէ իւր այս պահանջման մէջ, և անոր ոյժ կուտայ:»

——

Պաշտօնական ծանուցման համեմատ, ի մէջ այլոց, Զմիւռնիոյ վճռաքննիչ ատեանին (իսթինաֆ) պատժական ճիւղին օգնական (Միւլազիմ) անդամ Յարութիւն Պուսլեան (°) էֆէնտին՝ Միհալլըճըգի ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուած է:

——

Մեզ իմաց կը տրուի թէ այս օրերս Պոլսոյ կողմն յանդուգն գողութիւն մը տեղի ունեցեր է սա պարագաներով: Քանի մը գողեր իրենց մէկ ընկերը սնտուկի մը մէջ կը դնեն, և բեռնակրի մը հետ կը համաձայնին, որ այդ սնտուկը բաւական ընչաւէտ Հայու մը տունը տանելով, տան տիկնոջ կ'ըսէ թէ այրը ղրկած է զինք, և թէ այս սնտուկին կից սնտուկները գտնըւած սենեկին մէջ պիտի դրուի: Կինը միամտաբար կը հաւանի, և բեռնակիրն սնտուկը վեր հանելով, այդ սենեակը կը դնէ, և կ'ելնէ կ'երթայ. Կինը ծանր և գոց սնտուկ մը տեսնելով, պարունակութեանը մասին հետաքրքրութիւն չունենալով, և սենեակը գոցելով իւր գործոյ պարապիլ կ'սկըսի: Այս միջոցին գողը սնտուկին մէջէն կ'ելնէ, և բնակարանը բոլոր գոհարեղէններն և թանկագին ինչքերը պարունակող սնտուկները բանալով, որք նոյն սենեկին մէջ կը գտնուէին, ամենն ալ իւր սնտուկին մէջ կը լնէ, և դարձեալ անոր մէջ կը պահուըտի: Ժամ մը յետոյ, կանխաւ եղած կարգադըրութեան համեմատ, բեռնակիրը դարձեալ կուգայ, և տան տիկնոջ ներողամտութիւնը խնդրելով կ'ըսէ թէ սնտուկը սխալմամբ այդ տունը բերած էր, փոխանակ այն ինչ տունը տանելու. Հետեւաբար, գոց սնտուկը վերէն վար կ'իջեցուի և բեռնակիրը զայն շալկելով կ'անհետանայ, չմոռնալ իւր մեղսակցաց քով երթալու համար: Աւելորդ է ըսել թէ գողութիւնը կատարելապէս յաջողած էր. և թէ գողերուն հետքը դեռ չէ գըտնուած:

——

Այս աւուր Վագըթի մէջ կը կարդամք.

«Ռուսական դեսպանատանն եկած հեռագրոյ մը նայելով, Անատօլուի սահմանագլխոյն խառն յանձնախումբը չորեքշաբթի օրը Տփղիսի մէջ այդ սահմանագլուխն որոշելու պաշտօնն աւարտեր է: Գարաուրկանէն մինչև Աջարա լեռը սահմանագլուխն որոշուեր է: Օսմանեան Քոմիսէրք Կ. Պոլիս վերադառնալու վրայ են:»

——

Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Էնկիւրիի Անգլիական հիւպատոս Պ. Կոթըրէլի Գամպը ձերբակալուած լինելով, այս մասին քննութիւն ընելու համար Անատօլուի ընդհանուր հիւպատոս Պ. Վիլսընի գնդապետը Նիկոմիդիա գընացեր է:

——

Անգլիական փոստայ պատերազմիկ շոգենաւն երէկ Կ. Պոլիս եկաւ, իւր մէջ ունենալով զՊ. ըՍմիթ, որ Լորտ Պիքընսֆիլտի նախարարութեան ժամանակ ծովային նախարար էր:

Երբ այս շոգենաւը Դարդանէլ հասաւ, յատկապէս ֆէրման ստացած չլինելով, նեղուցին իշխանութիւնը ներս մտնելն արգիլեց անոր. և մինչև որ Պ. Կօշըն միջնորդելով արտօնութիւն ստացաւ, շոգենաւը չորս օր սպասելու պարտաւորեցաւ:

——

Քանի մ'օրէ ի վեր, կ'ըսէ Աթթապուլ, վերջին ծայր փութաջանութիւն կը տեսնուի պատերազմական պաշտօնատան մէջ: Ամեն օր հրամաններ կը ղրկուին գաւառները պահեստի զօրքը զինուց ներքև կոչելու համար, և մեծ քանակութեամբ պատերազմական պիտոյք պատրաստելու համար հրամաններ կ'ելնեն:

——

Թուրք լրագիրք կ'իմանան թէ ի մօտոյ Պօշնաքներու պատգամաւորութիւն մը Կ. Պոլիս պիտի գայ երկիր Պօսնիոյ Աւստրիական վարչութեան դէմ գրաւոր բողոք մը պատրաստելու նպատակաւ:

——

Նախընթաց օրը Գալլիական շոգենաւը քանի մը հարիւր գաղթական առնելով Զմիւռնիա տարաւ, ուստից ուրիշ շոգենաւեր զանոնք Գարամանի և Սուրիոյ ծովեզերքը պիտի փոխադրեն:

——

Իմած տեղեկութեանց նայելով, Նախընթաց օրը Սեւ ծովու մէջ սարսափելի փոթորիկ մը տեղի ունեցեր է, և առ այժմ կ'իմացուի թէ երկու առագաստանաւեր Միտիայի կողմը ցամաք ելնելով 3 հոգի խեղդուեր են:

——

Պարայէն (Քրդստանի ճամբով) Կ. Պոլիս Նառըր փաշային ղրկուած քանի մ'Արաբական նժոյգներ աւազակաց կողմէ գրաւուելուն պատճառաւ, չեն կրցեր Կ. Պոլիս հասնիլ: Այս աւազակութեան դէպքը Վագըթէն կ'իմանամք:

——

Ֆար տիւ Պոսֆոր կ'իմանայ թէ Թաթավլայի Յունաց Էվանկէլիստրիա Թաղին մէջ Եւանկելիստրիա (Աւետում) անուանով ընկերութիւն մը կազմուեր է նպատակ ունենալով մեծ եկեղեցի մը շինել այն տեղւոյն վրայ, ուր կառուցեալ է արդէ հին և փոքր եկեղեցին:

——

Կարնոյ երեւելիներէն Եուսուֆ Զիյա էֆէնտիին չորրորդ կարգի պաշտօնատարութեան պատուանշանը տրուած է:

——

Քաղաքապետութեան կողմէ մեզ ղրկուած ազդ մը կը ծանուցանէ թէ այսուհետեւ դիւրութեան համար թաղերու իսլամ և ոչ-իսլամ ժողովուրդներն իրենց Մուխթարներուն ընտրութեան վերաբերեալ գործոց նկատմամբ ուղղակի Թաղապետական վարչութեանց (Պէլէտիյէ) պիտի դիմեն, փոխանակ Քաղաքապետութեան դիմելու, և մեծամասնութիւն ստացած Մուխթարներուն անուններն յետոյ այդ վարչութեանց կողմէ Քաղաքապետութեան պիտի ծանուցուին:

——

Վիէննայէն Հոկտ. 20 թուով հետեւեալը կը հեռագրեն.

«Պուտուայէն (Բոխուգայի մօտ է) կը ծանուցուի թէ Ալպանիական միութիւնը մեծապէս վշտացեր է Հօտօ պէյին Լիփա փաշա մտնանիլը տեսնելով: Միութիւնը կը յայտարարէ եղեր թէ Թրքական տիրապետներ ընդունող ամեն Ալպանիացի մատնիչ է: Կը կարծուի թէ Դուռն ազդուապէս պիտի գործէ Տուլչինեոյի և Ալպանիական միութեան նկատմամբ:

«Կ. Պոլսոյ Աւստրիական դեսպանին հրահանգ ղրկուեցաւ խորհուրդ տալու Բ. Դրան, որ Տուլչինեոյի յանձնման վերաբերեալ բանակցութեանց ժամանակ առաջարկած պայմանները մէկ կողմ թողու:»

——

Հնդկական լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ Լահորայի մէջ Պարսկերէն լրագիր մը պիտի հրատարակի Պարսկաստանի, Աֆղանստանաց և Հնդկաստանի իսլամաց շահերը պաշտպանելու համար:

——

Երէկ Սիրքէճիի նաւամատոյցը նաւակ մը հանքածուխ կրող Քուրդ և Գարատաղի բեռնակրաց միջեւ սաստիկ կռիւ ծագելով, կ'ըսէ Վագըթ, երկու կողմէն մի քանի մարդ վիրաւորուեր են:

——

Հասարակաց կրթութեան Նախարար Քեամիլ փաշան երկուշաբթի օրը Բերայի Յունաց օրիորդական վարժարանին այցելութիւն տալէ յետոյ, Պ. Արիսթօքլէսի հետ ուրիշ մի քանի Յունական դըպրոցներ ալ գնաց:

Ն. վսեմութիւնը մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայէ մայրաքաղաքիս Թրքական վարժարանաց, և իր կողմէն պէտք եղած քննութիւնները կատարելու պաշտօնով երկու պաշտօնատար ղրկած է գաւառները, մին Բումէլիի, միւսն Անատօլու կողմը:

——

Քուրիէ տ'Օրիան կ'իմանայ թէ Բերայի համբաւաւոր շաքարագործ Պ. Լըգոնի անձնասպանութեան պատճառն ընտանեկան վիշտ է եղեր: Իր կնոջ հետ վէճ ունենալով, Գաղղիական դեսպանատունը բաժանում վճռած էր իրենց համար:

——

Երեսուն երկու տարեկան Յոյն դերձակ մը, որ երջանկութիւն ըսուած բանին լոկ երեւակայութիւն մը լինելը դրական փորձերով հասկցած էր, անցեալ օր ինքզինք ծովը նետեց յուսահատութեամբ; բայց նաւավարներ վրայ հասնելով, զինք ազատեցին — ծովէն և ոչ թէ հոգերէն:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

Երէկ իրիկուան գոցուելու	11, 4
Այս առաւօտ բացուելու	11, 3
Կէս օրին	11, 3

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ
17 Հոկտեմբեր

Սաւիլթէ ձէնէրալ	Անգ. լիր.	4, 4
» փոխանակութեան	»	2,38
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	7,15
Քրէտի ձէնէրալ	»	3,22
Փոխ. 1863 (Մութաճ) 6 0/0	Ֆր.	51,
» 1865 (») 6 0/0	»	52,
» 1869 (Բէնար) 6 0/0	»	51,
» 1872 (Պօն տիւ թրէզօր)	»	17,50
» 1873	»	49,
Ռումէլիի երկաթուղի	»	30,25
Լոտարիա	»	99,
Թրամուայ	Օսմ. լիր.	390
Թըզթագրամ	»	1195

ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ
17 Հոկտեմբեր

Անգղ. լիրա	ղրշ.	109 32
Նափօլէոն ոսկի	»	87 2
Իմբէրիալ Ռուս	»	89 25
Ռուսական թղթադրամ	9 րուբ.	15 քօբէք
Պրըմիօ	ղրշ.	51 20
Մէճիտիէի տարբերութիւն	»	7 15
Հինդով	»	215
Վեցնոց	»	128 10
Մէթալիք	»	214
Պէշլիք	»	560
5 փարանոց	»	225

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ'իմանամք թէ Ռուսիոյ դեսպանին հօրաքոյր Գամիանոֆ իշխանուհւոյն՝ Հայկական եկեղեցւոյ արարողութեան և երգեցողութեանը մասին յայտնած փափաքը և թախանձագին խնդրանքը վրայ Ս. Պատրիարքը մտադիր է եկող մէկ կամ երկու շաբաթէն Բերայի եկեղեցին յատուկ պատարագ մատուցանել, ուր ներկայ պիտի գտնուին յիշեալ իշխանուհին և Ռուս դեսպանատան բոլոր անձինք:

(Մամուլ)

Ա Զ Դ

Կը ծանուցուի արդոյ հասարակութեան որ Բարեսէր—Անձնուիրաց ընկերութեան վիճակահանութիւնը որ պիտի կատարուէր 1880 Հոկտ. 19ին՝ նոյն օրը Նոր Թաղ. խորհրդոյ ընտրութեան պատճառաւ, ներկայ Թաղ. խորհրդոյ մասնաւոր պարագայութեամբ յետաձգուած է, և պիտի կատարուի 1880 Հոկտ. 26 կիրակի օր ժամը 8ին:

Օրթագիւղ 17 Հոկտ. 1880

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կ'երեւի որ մայրաքաղաքիս Անգղիական դեսպան Պ. Լոշէն իւր այժմեան պաշտօնէն պիտի ետ կոչուի և իւր տեղ Լորտ Ֆրանսիս Նարիէր մայրաքաղաքիս Անգղիական դեսպան պիտի անուանուի։ Ընթերցողք կը յիշեն որ Պ. Լոշէն առժամանակեայ կերպիւ ընդունած էր այս պաշտօնն, և նոյն իսկ վեհ. Սուլթանէն ընդունուած ժամանակ խօսած էր թէ խորհրդարանին մէջ իւր ունեցած պաշտօնին պատճառաւ կարելի է Լոնտոն վերադառնալ։ Ահաւասիկ նոյն խօսքը կ'առնուի։ Թէպէտ և ոմանք կ'ըսէին թէ Պ. Լոշէն դիւանագիտութեան անյարմար գիրքի մը մէջ կը գտնուի և ծանր խօսքեր կ'արտասանէ մերթ ընդ մերթ, սակայն չէր կարծուեր որ իւր յետս կոչուիլն այնչափ մօտ լինի։ Անցեալները Վիէննայի թերթերէն մին նոյն գիրքը կ'ընծայէր նաև Պ. Նովիքովի և կը ծանուցանէր թէ Ռուսիոյ և Անգղիոյ դեսպաններն ոչ եւս յարաբերութիւն ունին կառավարական բարձր շրջաններու հետ։

Արդարեւ քանի մ'օր առաջ Թուրք լրագիր մը ծանոյց թէ վերջին բանակցութիւնները մայրաքաղաքիս դեսպանաց միջոցաւ չեն եղած, այլ Բ. Դուռն ուղղակի Եւրոպիոյ Օսմանեան դեսպանաց հետեւողութեամբ իւր առաջարկութիւնները տէրութեանց հաղորդած է։ Այս լուրն ըսել կ'ուզէր Մեսէնճըրի թէ իրօք մեծ տէրութիւնք կրնան իրենց Կ. Պոլսոյ դեսպանատուները բառնալ, վասն զի ոչ եւս հարկ կը մնայ նոցա գոյութեան։

Ինչ որ է, Պ. Լոշէնի յաջորդ Լորտ Նարիէրի վրայ քանի մը տեղեկութիւններ կը տեսնեմք Բերայի Ֆրանքօ-Անգլիական թերթին մէջ որ կ'ըսէ թէ այս Պարոնը, 1843էն մինչև 1846 Կ. Պոլսոյ դեսպանատան մէջ պաշտօն վարած էր։ Յետոյ 1848ին Նափոլիի դեսպանատան քարտուղար եղած էր խիստ յուզեալ ժամանակ մը. 1854ին Բեդրբուրգի դեսպանատան մէջ քարտուղար էր, երբ դեսպանական յարաբերութիւնները խզեցան. այնուհետեւ նորէն Կ. Պոլիս եկաւ և 1857ին Վաշինկթընի դեսպան եղաւ. 1866ին Հնդկաստանի մէջ Մատրասի կառավարիչ անուանեցաւ։

Մեր նպատակը Լորտ Նարիէրի կենսագրութիւն ընել չէ, այլ այս նշանակել կ'ուզենք թէ իւր վրայ եղած տեղեկութեանց մէկ երկու մասը կրնան բարեգուշակ չհամարուիլ, ինչպէս են Նափոլիի և Բեդրբուրգի մէջ իւր պաշտօնավարութեան ժամանակի դէպքերը։ Զեմք ուզեր հետեւցնել թէ այնպիսի դէպքեր այժմ կ'սպառնան ծագիլ նաև մայրաքաղաքիս մէջ, բայց ժամանակը բաւական տագնապալից է։

Ցուլցինեայի խնդրոյն լուծումն, ինչպէս որ դէն ըսած եմք, կայսերական նոր Քօմիսէր Միւշիր Տէրվիշ փաշային հոն հասնելուն կըլլեալ, որ Սամսոնի կայսերական շոգենաւով Սելանիկէն քանի մը փաշա զօրքով ճամբայ ելած է և դուցէ այսօր հասնի իւր երթալիք տեղը։ Մեր պաշտօնակիցներէն մին դիտել կուտար թէ օգտակար կը լինի առ այժմ որ վեց տէրութիւնք իրենց 27 նաւերը Քաթթարօյի առջեւէն ետ առնին և միայն Թնդանօթակիր փոքրիկ մակոյկ մը թողուն վեց տէրութեանց դրօշները կրող։ Այս մակոյկը աւելի արժան կերպիւ կը բաւէ նաւային ցոյց ընելու։ Զ'եմք գիտեր թէ արդեօք նաւային ցոյցն և հաշտարար Ալբանիան այս աստիճան սառնայա՞ն. սակայն շատերը դիտել կուտան թէ արդէն այս դաւեշտը բաւական է և գործածութեան չը սահմանեալ թնդանօթներն օգուտ մը չեն կրնար ունենալ, իսկ զանոնք գործածելու օրինաւոր պատճառ մը չ'տեսնուիր, մանաւանդ որ Գաղղիոյ և Անգղիոյ մէջ հասարակային կարծիքը սաստիկ դէմ է պատերազմի, և խորհրդարանաց հաւանութիւնը կը պահանջուի։ Քիչ օրէն կարելի է բուն վիճաբանութիւնք բացուին այս խնդրոյն վրայ։

ԿՈՎԿԱՍԻԱ

Ֆոր տիւ Պոմփոր լրագիրն իւր նախընթաց ամսոյ թուոյն մէջ հետեւեալ թղթակցութիւնը կը հրատարակէ, որ պատուաբեր է Ռուսահայոց համար։

"Պաթում, 6 Յուլ.

"Կաւկասիա փոքր ազգութեանց երկիրն է. Ապազեխք, Մինկրէլք, Չէրքէզք, Վրացիք, Մոնկոլք, Քուրդք, Հայք՝ Կաւկասեան արդի ժողովուրդը կը կազմեն։ Այս ազգերն իրենց անցեալն ունին, որով կը պարծենան։ Հպարտութեամբ կը պատմեն անցեալ ժամանակաց պատմութիւնն, յուզուելով և շարժիլով հանդերձ այն հսկային ձեռաց ներքեւ, որ զանոնք կը փշրէ և անճանաչելի կոյտի մը կը վերածէ։ Այն ցեղն, որ բոլոր այս Կաւկասեան ցեղերու մէջ առաջին կարգը կը բռնէ և կը յուսայ խուսափիլ այն նուաճելութենէն, յորում ամենն ալ յաջորդաբար կորսուելու դատապարտուած են, — այդ ցեղը, կ'ըսեմ, Հայկականն է անշուշտ, որ սակայն ամենէն բազմաթիւը չէ։ Ռուս վարչութիւնը, բոլոր այս շարժուն և եռանդուն ժողովրդոց համար, վերէն ինկած ջուրի ազդեցութիւնն ըրաւ՝ նոցա մէջ հայրենասիրական զգացումները խեղդելու կերպիւ։ Այսօր, ցեղային հին նախանձները կ'ազեւորին, և բոլոր Ռուսիոյ մէջ ներբողեալ և ծօնախմբեալ Մարդն (Լորիս Մէլիքօֆ) է որ ազգային հպարտութեան զգացումները վերստին արծարծած է սրտերու մէջ։ Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ հնութեան հօթն քաղաքներ իրարու դէմ կը մրցէին Հոմերոսի օրրանն եղած լինելու պատիւը։ Նման հօրն Բանաստեղծութեան, Ընչականաց զաւակն ալ ամենաջերմ վիճաբանութեան նիւթ է այժմ։ Կաւկասեան ամեն ազգ կը պնդէ թէ Լորիս Մէլիքօֆ իւր մէջէն ելած է։

"Զգիտեմ մինչեւ ո՛ր աստիճան անհերքելի են այն ապացոյցներն, որոց վրայ կը յենուն Ապազեխք և Չէրքէզք՝ իրենք զիրենք Լորիս Մէլիքօֆի ազգակիցները կարծելու համար. բայց ահաւասիկ այն փաստն, որով Վրացիք կ'ապացուցանեն թէ այս մեծ պատիւը միայն իրենց կը վերաբերի. "Հայկայ (1) սերունդները, կ'ըսեն Վրացիք, վաճառականութեամբ ևեթ զբաղիլ գիտեն. զինուց արհեստ ապարէզն այդ մարդոց (Հայոց) համար երբէք հրապոյր չէ ունեցած։ Հայ ցեղը զինուորական ճաշակ չունենալով, չկրնար ուրեմն Լորիս Մէլիքօֆի պէս հռչակաւոր զօրապետ մը յառաջ բերած լինելու յաւակնութիւնն ունենալ։"

"Այս նախադասութեան կը պատասխանէ ուրիշ նախադասութիւնք. Միթէ, կը հարցունեն Հայք, Վրացիք ալ ո՞վ մ'են. գիտե՞ն թէ ինչ է կառավարութիւն մը, վարչութիւն մը. Յայտնի է որ խելք, նրբամտութիւն, հաստատամտութիւն այնպիսի առաքինութիւններ են որք Վրացւոց քով իրենց բացակայութեամբ ևեթ կը փայլին, և որոցմէ սակայն ո՛չ մէկ Հայ զուրկ չէ։ Վրացիք կրնա՞ն ուրեմն յոխորտալ կարծել թէ Լորիս Մէլիքօֆի պէս բարենորոգիչ մ'իրենց մէջէն ելած լինի. Անհամօթութիւն է այդ։" Եւ այլն։ Երկու կողմն այսպիսի լուտանքներ կարձակեն իրարու գլխուն։

"Կաւկասիոյ երկու ամենակարեւոր ցեղերուն (Հայոց և Վրացւոց) միջեւ ազգային մնապարծութեան այս պայթումը գրեթէ նոր երեւոյթ մ'է. Վրացւոց վերջին թագաւորը Դաւիթ՝ 1801ին իւր թագաւորութեան հօգին ամենազօր բարեկամին՝ Աղէքսանդր (Ա.) կայսեր՝ յանձնելէ ի վեր, Վրացւոց մէջ ազգային կենաց ցոյցերն հետզհետէ նուազիլ սկսան։ Վրացի կնեազք (իշխանք), որք առատ են այս երկրին մէջ, զէն ի ձեռին սրընթաց ձիերու վըրայ երկրին ամեն կողմը ճանըրդելու փառաւոր առիթներն ոչ եւս գտնելով, անգործ մարդոյն պէս իրենց դղեակները քաշուեցան, որք լուին երեւոյթ մ'առած էին, և ուր նոքա իրենց ինչքն ու եկամուտն ուտելէ զատ ուրիշ բան չէին ըներ։ Այս միջոցիս բոլորովին տարբեր յեղափոխութիւն մը կը կատարուէր Հայոց քով։ Պարսկաստանէն գաղթելով, և արդէն Պարսիկ տիրապետութեան ներքեւ նիւթական բարգաւաճում գտած լինելով, Հայք իրենք զիրենք նետեցին բոլոր այն ասպարէզներուն մէջ, յորս նշանաւոր կրնային հանդիսանալ՝ ի ծառայութեան Ռուսիոյ։ Զինուորական վիճակն այդ ասպարէզներէն մին էր. ուստի տեսնուեցան Արկուդինսքիներ, Բէհբութօֆներ, Աստուրօֆներ, Լազարէֆներ, Շէլկովնիքօֆներ և Տէր Ղուկասօֆներ, որք յաջորդաբար փայլեցան ի Կաւկասիա։ Վըրաստան ալ, որ առատութեամբ մնապարծներ կը հայթայթէ, իւր կողմէն սպայներ կը հանէր, որք գինիի, աղմուկի և փայլուն ցոյցերու մեծ բարեկամներ են։

"Անկարելի էր որ Լորիս Մէլիքօֆի բարձր հռչակեալ անունն՝ ամեն համբաւ ու ամենաջերմ նախանձորդ ծեր կնեազներուն խորին հանդստութիւնը չվրդովէր։ Սոցա համար ի՞նչ աւելի մխիթարական կըրնար լինել քանի թէ ազգակիցները ճանչցուիլ այն մեծ մարդուն, առանց որոյ՝ բոլոր Ռուսիա տակն ու վրայ լինելու ծանր վտանգի մէջ էր։ Կ'երեւի թէ այսպիսի փափաքէ մը մըղուելով է որ անոնց (Վրացի իշխանաց) երեսփոխ՝ կնեազ Միրիանի Տփղիսի լրագրերէն միոյն մէջ երկար նամակ մը հրատարակած է, յորում կը ջանայ ապացուցանել թէ աշխարհ ցաւալի սխալ մը կը գործէ կարծելով որ Լորիս Մէլիքօֆ Հայ է։

"Այս ամեն բաներն արգելք մը չեղան սակայն որ Հայք այս վերջին օրերս Տփղիսի մէջ մեծ Միթինկ մը գումարեցին, և որոշեցին.

1.— Լորիս Մէլիքօֆին ապարանը գտնուող փողոցին "Լորիս Մէլիքօֆի փողոց" անունը տալ.

2.— Տփղիսի քաղաքացի տիտղոսը տալ զօրավարին։

3.— 16,000 րուբլիի հանգանակութիւն մը բանալ, և այս գումարին տոկոսով Մոսկուայի կամ Բեդրբուրգի Լիսէի մը մէջ մշտնջենապէս և ձրիապէս երկու աշակերտ կրթել տալ յանուն իրենց նշանաւոր ազգակցին (Լորիս Մէլիքօֆի)։ (1)

"Տփղիսի Հայք, այսպէս ընելով, իբրեւ գործնական մարդիկ վարուած չե՞ն լինիր։

(1) Առաջին գլուխ Հայ ազգին. (Ծ. Թղթ.)

(1) Վ.ագծ, որոյ թարգմանիչները քաջ գաղղիագէտ լինել կը թուին, Ֆոր տիւ Պոմփորի այս կարգն այնպէս հասկցեր է, Տփղիսի Հայք 16,000 րուբլիով «երկու դպրոց» պիտի հաստատեն ի Մոսկուա, կամ ի Բեդրբուրգ։ Տարբերութիւնն, ինչպէս կը տեսնուի, աչքի զարնելու չափ փոքր է։ Գաղղիական Սէմանտրալ լրագիրն ալ, Վ.ագծի հատուածն առանձին լուր մը կարծելով, նոյնը ծանուցեր էր երէկ։ Մ. Խ.

ԿԱՆՈՆ
ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆ ՈՒԽՏԻՆ
ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ

(Շարունակութիւն)

Գ. Միաբանական Ընդհանուր Ժողով

Յօդ. 38. Միաբանական Ընդհանուր Ժողովոյ անդամ են Միաբանութեան բոլոր եկեղեցական անդամներն, մինչեւ ի սարկաւագս ի միասին համարեալ։

Յօդ. 39. Պատրիարքը կը նախագահէ Ընդհանուր Ժողովոյ, և Ս. Աթոռը թափուր եղած ժամանակ՝ Պատրիարքական տեղակալը։ Բայց Ընդհանուր Ժողովն իր դիւանն ունի մասնաւոր՝ Ատենապետ և Ատենադպիր և փոխանորդներէ կազմեալ, զորս երկու տարի պաշտօն վարելու պայմանաւ կ'ընտրէ իր մէջէն գաղտնի քուէարկութեամբ։

Յօդ. 40. Ընդհանուր Ժողովը կը գումարուի՝ Ա. Կանոնաւորապէս ամեն ամառնալուս, ցորչափ որ խնդիր կայ իր Օրակարգին մէջ. և

Բ. Պատահմամբ՝ երբոր Պատրիարքը կամ Տնօրէն խորհուրդը մասնաւոր խնդրոյ մը համար հարկ տեսնեն, և կամ Ընդհանուր Ժողովոյ Ս. Երուսաղէմի մէջ գտնուող անդամոց մէկ երրորդ մասը բացորոշ խնդրոյ մը համար ստորագրեալ խնդրագրով հայցեն անոր գումարումը։

Յօդ. 41. Պատրիարքը՝ կամ Ս. Աթոռոյ թափուր ժամանակ Տեղակալը՝ և Պատրիարքի անպատեհութեան ժամանակ Պատրիարքական փոխանորդը կը հրաւիրէ զանդամս ի ժողով, ամեն անգամ Օրակարգի խնդիրը գէթ երկոտասան ժամ առաջ գրով ծանուցանելով ամեն մէկուն։

Յօդ. 42. Ս. Երուսաղէմ գտնուող Միաբանական Ընդհանուր Ժողովոյ անդամոց թուոյն կէսէն մէկ աւելին բաւական է օրինաւոր ատեան կազմելու և ամեն խնդիր լուծելու և ընտրութիւններն ընելու, բաց ի Պատրիարքական ընտրելեաց և ասոր լուսարարի ընտրութիւններէն, որոց համար Ընդհանուր Ժողովոյ բոլոր անդամոց կէսէն գէթ մէկ աւելի անդամոց ներկայութիւնն անհրաժեշտ է։

Յօդ. 43. Միաբանական Ընդհանուր Ժողովոյ պաշտօնն է,

Ա. Պատրիարքական ընտրելիներն և Ս. Աթոռէն Պատրիարքի հեռացուցման ժամանակ՝ տեղակալութեան ընտրելիներն, և Ս. Աթոռոյ թափուր մնացած ժամանակ Տեղակալն, և Տնօրէն խորհրդոյ անդամ՝ Ս. Աթոռոյ մեծ պաշտօնեաներն ընտրել։

Բ. Միաբանական Վարչութեան զանազան ճիւղերու և նոյն իսկ իրեն համար մասնաւոր Կանոնադրութիւններ հաստատել, կամ պայմանեալ ժամանակին բարեփոխել, հանրական ծանրակշիռ խնդիրները լուծել, փոխառութեանց և պայմաններն հաստատել, Եկեղեցական Միաբանից անդամակցութեան ընդունելութիւնն որոշել, տարիքային (?) բարձրացման արժանաւորութիւնը քննարկել, ամբաստանութիւնը դատել, Միաբանական կեանքէ հրաժարումը վճռել, արտաքսումն արտասանել, և ի դէպս մահուան՝ անոնց ինչպէս նաև Պատրիարքի, սեփհական գոյից վրայ կանոնական անօրէնութիւնը կատարել, և վերջապէս Միաբանական վարչութեան վրայ հսկողութիւն ընել, և համար առնուլ Տնօրէն խորհրդէն։

Յօդ. 44. Ամեն տարեգլուխ Միաբանական Ընդհանուր Ժողովը Տնօրէն խորհրդոյ համարատուութեան տեղեկագիրն և հաշուեցոյցն ընդունելով՝ ըստուգելէն և վաւերացնելէն յետոյ՝ իր կողմէն Համարատուութեան Տեղեկագիր կուղղէ առ Ազգ. Երեսփոխանական ժողով, մասնաւոր խնամով նշանակելով ի նմա.

Ա. Տարւոյն մէջ Միաբանական անդամոց ընդունելութեան, պաշտօնավարութեան, հաստատուն ծառայութեանց համար եղած վարձատրութեանց, ձեռնադրութեանց, հրաժարման, արտաքսման և մահուան վերաբերեալ անօրէնութիւնքն։

Բ. Տարւոյն ենթադրեալ ելմտացոյցին նկատմամբ ելեւմտից կատարեալ վիճակը, և ի մասնաւորի՝ փոխառութեանց և կալուածական գնմանց և վաճառմանց վերաբերեալ անօրէնութիւնքն, և պարտուց վճարման նկատմամբ ի գործ դրուած միջոցներն և արդիւնք նոյին։

Գ. Յաջորդ տարւոյն ենթադրեալ ելմտացոյցն և ելեւմտից հաւասարակշռութեան համար որոշուած միջոցներն։

Դ. Միաբանական անդամոց ուսումնական յառաջադիմութեան, և ընդհանրապէս Ազգ. Դաստիարակութեան նկատմամբ գործադրուած միջոցներն և արդիւնք նոյին։ Եւ

Ե. Տնօրինական Ս. Տեղեաց և այլ Ուխտատեղեաց մէջ օտարաց հետ ընկերովի և առանձինն Ազգային իրաւանց և սեփհականութեանց մասին պատահած նշանաւոր դէպքերն, և անոնց նկատմամբ ընդ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան, ընդ տեղական կառավարութեան, ընդ Բրիտանեաց օտարազգի և ուղղակի ընդ Նախարարութեան Տէրութեան կամ այլ պաշտօնակալութեան տեղի ունեցած Յարաբերութիւնք և արդիւնք նոյին։

Դ. Վարչական պաշտօնք և պաշտօնակալք

1. ԼՈՒՍԱՐԱՐԱՊԵՏ

Յօդ. 45. Լուսարարապետին պաշտօնն է՝ Ա. Տնօրինական Ս. Տեղեաց և այլ Ուխտատեղեաց և բոլոր Եկեղեցեաց մէջ Աստուածային պաշտամանց ըստ կանոնաց Եկեղեցւոյ կատարուելուն վերատեսչութիւն, և

Բ. Ս. Աթոռոյն սեփհական բոլոր եկեղեցական անօթոց, զարդուց, բըզգեստուց, գրեանց և այլ կահուց և կարասեաց անկորուստ և անեղծ պահպանութիւն։

Յօդ. 46. Լուսարարապետին իշխանութեան ենթարկեալ են՝

Ա. Իւր մասին եկեղեցական պաշտամանց, Միաբանութեան բոլոր եկեղեցական անդամներն, և ի մասնաւորի ժամօրհնող, ժամկոչ, ժամարար և խոստովանահայր վարդապետք, սարկաւագունք և դպիրք, մոմագործ և ժամկոչ քրձազգեստք, և

Բ. Իւր մասին աւանդապահութեան, բոլոր լուսարարք և այլ սպասարկուք Եկեղեցւոյ։

Յօդ. 47. Ս. Աթոռոյ աւանդատան մէջ՝ ինչպէս նաև զանազան Ուխտատեղեաց և սուրբ Տաճարաց մէջ գտնուած բոլոր անօթոց, զարդուց, զգեստուց, գրեանց և այլ կահուց և կարասեաց մանրամասնեալ Մայր տոմարն Ս. Աթոռոյ Աւանդատան մէջ պահուելով, Լուսարարապետը՝ Միաբանական Ընդհանուր Ժողովոյ ընտրեալն, և տօնական արարողութեամբ Աւանդատան բանալին Ս. Գըլխադրին իր ձեռօք առնելէն ետքը, նոյն տոմարն՝ ինչպէս նաև իր նախորդին մասնաւոր տոմարն՝ Աւանդատան վիճակին հետ բաղդատելով, անոնց մէջ կարձանագրէ իր դիտողութիւնքն և կը ստորագրէ։

Յօդ. 48. Իւրաքանչիւր Լուսարարապետ իր ժամանակին համար մասնաւոր ժապաւինեալ տոմար մը կ'ընդունի Տնօրէն խորհրդէն, և անոր մէջ կարձանագրէ մանրամասնաբար՝ Ա. ինչ անօթ, զգեստ, զարդ, ևայլն որ կը յանձնուի իրեն յանուն Տնօրէն խորհրդոյ, և Բ. ինչ փոփոխութիւն որ հարկ կը տեսնուի և Տնօրէն խորհրդոյ որոշմամբ կը կատարուի Աւանդատան մէջ գտնուած անօթոց, զգեստուց և այլն, վրայ (նորոգութիւն, ձեւի փոփոխութիւն, ջնջումն, ևլն), և ամեն մէկ արձանագրութեան ներքեւ թէ՛ ինքն կ'ստորագրէ և թէ՛ Տնօրէն խորհրդոյ Դիւանին ստորագրել կուտայ։

(Շարունակելի)

ԴԺԲԱԽՏ ՀԱՆՃԱՐ ՄԸ

ԳԻՐ Ի ՆԵՐՍԷՍ ՍՐԲԱԶԱՆ

Մեծապատիւ Ատենապետ Էֆ. Թաղական խորհրդոյ Ղալաթիոյ.

Մի դեւահալած պատանւոյ առաջնորդութեամբ կը ներկայանայ Ձեզ Պ. Թադէոս Կէչիւրեան՝ Երզնկացի ազգայինն, որ կոյր է աչօք իւր վեցամեայ հասակէն 'ի վեր, և պատանին որ կ'առաջնորդէ անոր դողդոջ քայլերուն, իւր միակ որդին է և նեցուկն։ Խաւարը կըլլայ անոր աչքերն և իւր ողորմելի քողովը կը ծածկէ զուարթն անկէ, սակայն բանականութեան լոյսն ողջ է անոր իմացականութիւնն և հոգին, և այդ էակն այնքան արկար և թշուառ, որ կը խարխափէ 'ի մթան, և որու աչքերը չտեսան արեւն ու աստղերն երկնից, դաշտերն և ծաղիկներն դաշտաց, այդ կոյրն հէք՝ ինքնին մի անստուեր ճառագայթ է լուսոյ, մի գրագէտ է նա և դասատու։ Նախախնամութիւնը իւր մատը դրած է անոր ճակտին վրայ և անոր իմացական կարողութեան պարգեւած է այն գերազանցութիւնն, որով կրցած է նա ուսմամբ պայծառանալ. իւր մայրենի լեզուն ուսած է գրականօրէն, ինչպէս նաև Ֆրանսերէնն ու Պարսկերէնն, և նուիրելով զինքն ազգային լուսաւորութեան՝ երկար տարիներ Երզնկայի մէջ հրահանգած է իւր հայրենակցաց որդւոցն 'ի մարդս ուսմանց և պարապած է գրական երկերով, ինչպէս է Ֆէնէլոնի Տելեմաքայ թարգմանութիւնն, զոր չէ կրցած հրատարակութեան աւանդել։

Սակայն նորագոյն աղէտ մը չըքաւորութեան և պարտուց մատնելով զայն, իւր հայրենի երկրէն հալածական վարած է զայն 'ի Պոլիս, ուր կուգայ իւր որդւոյն հետ, ազգին օգնութեան և պաշտպանութեան ապաւինելու, իւր մտային զօրացման յօրդուած է նաև բարոյականն և աշխարհ հոգ-

չոյ, ուստի յանձն չառնուր երբէք նպաստիւք ապրիլ և մտաշխատ և մտքով կեանք վարել, որ զմարդիւր կորովէն կը կապտէ և կ'անդրդուէ, ինչպէս կը գրէ ինք, այլ կը ցանկայ մինչ բանուոր մնալ ազգային լուսաւորութեան և յառաջդիմութեան և աշխատիլ դաստիարակութեամբ և գրական երկասիրութեամբ։ Կը թախանձէ միանգամայն որ իւր որդին, մանաւանդ ուշիմ յառաջիկայ ատենի, ազգային վարժարանի մէջ ընդունուի և կատարեալ կրթութիւն մ'առնու, միայն թէ կը պնդէ որ Հայր և որդի չը բաժնուին իրարմէ, որ իրերաց նեցուկն են և պաշտպանն։

Թշուառութեան այս պատկերն այնպիսի երևոյթ մ'ունի, որ զմարդ կը համակէ վշտօք, կը յափշտակէ ուրախութեամբ և պաշտպանութեան ու համակրանաց արժանի կընծայէ այդ պատուական անձն։ Ուստի ընդունելով զինքն և իւր որդին մեր պաշտպանութեան ներքև, պարտ համարեցանք նախ մասնաւոր հանգանակութեամբ մը, որ սկսած է արդէն, իւր պարտուց գումարը վճարել և վերադարձնել առ ինքն իւր հոգւոյն խաղաղութիւնն, որ վրդոված է այս պատճառաւ, երկրորդ՝ զինքն իւր որդւոյն հետ միասին ազգային վարժարան մը դնել, ուր ինք իւր փափաքանաց համաձայն դաստիարակութեամբ աշխատի և թոշակ մ'առնելով իւր ապրուստը հոգայ, իսկ որդին կարենայ աւարտել իւր ուսմանց ընթացքն։ Այս անօրէնութեան գործադրութեան համար՝ ազգային վարժարանաց մէջ յարմար դատեցինք 'ի մասնաւորի վարժարանն Ղալաթիոյ, ուր բազմաթիւ Սեբաստացի ժողովուրդ կայ, որ հայրենակից են իրեն։

Այս կարգադրութիւնն հաղորդելով Պատուարժան խորհրդոյդ, հաւաստի եմք որ գոհութեամբ պիտի ընդունիք զայն և բարեհաճիք պէտք եղած գործադրութիւնն ընել այս մասին և արդիւնքը հաղորդել մեզ։

Եւ որպէս զի աւելի մանրամասնօրէն տեղեկանաք անոր կենաց պատմութեանն և գրական կարողութեանը, կ'ուղարկեմ Ձեզ իւր կենսագրութիւնն, զոր մատուցած է մեզ իւր խնդրագրութեամբն։*

Մնամք աղօթարար

ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՆԵՐՍԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

13 Հոկտ. 1880
ի Պատրիարքարանի Հայոց
ի Կ. Պոլիս

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ
Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆԷ

ՔԱՐԲԵՐԴ

30 սեպտ. 1880

... Խմբագրապետ Մասեաց.

Քարբերդի Ազգային անդրանիկ Հաստուցիչ վիճակին պէտք եղած դարմանը ցարդ չստացուեցաւ Պատրիարքարանի կողմէն. այսպիսի բազմահայ գաւառ մը անհովիւ և անտէր թողուլը չենք գիտեր ինչ կը նշանակէ։

Արապկեր՝ որոյ տեղական կառավարութիւնը Գայմագամութիւն է, Եպիսկոպոսական վիճակ դարձած է, իսկ Քարբերդի կառավարութիւնը Նահանգապետութիւն լինելով՝ արժան է որ կեդրոնական առաջնորդարան մը գտնուի անդ, և ուր բանիբուն և քաջաքարոզ Արքեպիսկոպոս մը թեմակալ լինի։ Բայց ընդհակառակն՝ այս խղճալի գաւառը Տ. Խաչատուրի պէս անձի մը խնամոց յանձնուած է, որոյ արժանեաց մասին աւելի բան մը ըսելու, զայս կուզեմք գիտել տալ որ երբ այսպիսի մէկուն Առաջնորդական փոխանորդութեան պաշտօն արուի, Քարբերդաբնակ Հայութիւնն անխնամութեան մատնուած կը լինի։

Գաւառիս մէջ Սահմանադրութիւնն անուամբ և ո՛չ իրապէս գործադրուած լինելուն պատճառաւ, մինչև ցարդ փափաքելի արդիւնք մ'արտադրած չէ, վասն զի ո՛ւր օրինաց ներգործութիւնը տկար է, անդ կատարելապէս անկարգութիւն կը տիրէ, ո՛չ ըստ Սահմանադրական օրինաց ժողովներ կան և ո՛չ խորհուրդներ, եղածներն ալ աւատեկեալ արդէնքէն չեն տարբերիր։

Գաւառիս երեսփոխաններէն շատերը երբեք Սահմանադրութեան տեսակը ձեռքերնին առնուն կամ բնաւ չեն կրնար կարդալ, և կամ թէ՝ փոքր 'ի շատէ կարդան, մէկը պէտք է քովերնին որ իրենց հասկցած չեղուցին ու ճնկը բացատրէ. բառերս ապացուցանելու համար հետևեալ դէպքը առաջ կը բերենք։

Օր մը Պատրիարքարանէն եկած գրութիւն մը կարդացուեցաւ յանուն Գաւառ. ընդհանուր ժողովոյ, որոյ իմաստին բացատրութեան համար Դիոգինեան լապտերով մարդ վնտռել հարկ եղաւ. Ճափարեան Գէորգ..., որ իբրև ունկնդիր ներկայացած էր, ստիպուեցաւ ժողովին ներողամտութեան յենլով բացատրել յիշեալ գրութեան իմաստը։

Ի մի բան, մենք քանի անգամ որ ներկայ գտնուեր ենք տեղւոյս Գաւառ. Ընդհ. Ժողովին, Շահէնն ի Սիպերին մէջ նկարագրուած Թուրմանէն չենք կրցած տարբերել զայն։

Այս ցաւալի տողերը գրելով կուզենք հասկցնել թէ տեղւոյս Գաւառական ժողովը ոչ թէ Առաջնորդ՝ այլ և ամենայետին պաշտօնեայ մը ընտրելու կարողութենէն զուրկ է. ուստի հարկ է որ Բարձրաշնորհ Ս. Պատրիարք Հայրն իւր բացարձակ կամօք Արքեպիսկոպոս մը առաջնորդ ընտրէ Քարբերդի, ինքը միայն համարատու լինելով նորա գործոց. իսկ եթէ այսպիսի ընտրութիւն մը Սահմանադրութեան հակառակ լինելն առարկուի, մեր պատասխան հետևեալն է, զոր Քրիստոս ըսաւ, «Շաբաթ վասն մարդոյ եղև և ո՛չ մարդ վասն շաբաթու»։ Սահմանադրութիւնը լաւ է և պաշտելի, բայց ազգին համար է. թող լինի որ Առաջնորդական ընտրութեան վերաբերեալ օրէնքն ալ անգործութեան դատապարտեալներուն կարգը համարուի առայժմ, մինչև որ ազգը բարեկարգ վարժարանաց շնորհիւ պարտաճանաչութիւն սորվի և իւր նուիրագործեալ իրաւունքներն ինքնին վճռէ։

Ազգային Պատրիարքարանի կողմէն գրութիւն մ'եկած է գաւառիս Հայոց վիճակագրութիւնը լինելու համար, բայց յիշեալ գրութիւնն անգործադրելի կը մնայ, վասն զի Առաջնորդ չկայ. կառավարութեան Սալնամէն գաւառիս Հայ բնակչաց թիւը խիստ քիչ ցոյց կուտայ, մինչդեռ միայն քաղաքին մէջ 5500 Հայ կայ. իսկ Հիւսէնիկ աւանին մէջ 5000. յիշեալ աւանին մեծութեամբ Քարբերդ 15 գիւղ ևս ունի. իսկ միւսները գիւղերն ալ, որոց Հայ բնակիչները 60 տունէն պակաս չեն անշուշտ 3 կամ 4ը մէկ հաշուելով կրնանք հաւնալ որ Քարբերդի Հայոց թիւը 80,000ի կը յանգի, և թէ Ազգային Պատրիարքարանի կողմէն յատուկ պաշտօնեայ մը գալով ընկերակցութեամբ պատուաւոր անձանց, տուն առ տուն շրջի և հաստատեալ մէջ տեղած երկիւղն ու կասկածը փարատելով ճիշդ վիճակագրութիւն մը չինէ, զի ինչպէս ուրիշ տեղերու նոյնպէս Քարբերդի Հայերը մանաւանդ գիւղականք զինուորական տուրք պատճառաւ իրենց սայգ թիւն ըսելու կը վախնան։

Կարմիր գիւղի Բողոքականաց ժողովարանն անկէ իբր երեք ամիս առաջ հրկէզ լինելով, յիշեալները նոյն գիւղին Տ. Նշան քահանայն կառավարութեան ձեռօք ժամանակէ մ'ի վեր բանտարկել տուած են որպէս թէ՝ վերոյիշեալ դէպքը Տ. Նշանի միջոցով կամ թելադրութեամբ տեղի ունեցած լինի. և թէ Առաջնորդ մ'ունենայինք, յիշեալ քահանայն օրինօք կառավարութեան կողմէն նախ յանձնուելով բանտարկութեան չէր դատապարտուեր։

Բարձր. Վալին իւր նոր եկած ատեն գիտակցութիւն բրած էր թէ ինչպէս այսպիսի բազմահայ վիճակ մը առանց առաջնորդի կը թողուի և յանձն առած էր պէտք եղածը գրել առ որ անկ է։

Զանցանենք յիշել որ Նորին Բարձրութիւնը Եղուպեան Մ. էֆէնտիի տունը այցելած ատեն հաճեցաւ Սմբատեան վարժարանին ևս այցելութիւն տալով համառօտ ատենախօսութեամբ մը քաջալերել ընդանենին. նաև յանձնարարեց որ Ազգային պատմութեան տեղ Օսմանեան պատմութիւն միայն դաս տրուի, որպէս զի Հայաստանի անցեալ աշակերտաց ուղեղները չապականէ։

Վանայ Քուրդական Հիւպատոսական. Կաստանդին մէջ կամարական ամսոյս սկիզբներն հոս հասաւ և երկու օր միայն յետոյ մեկնեցաւ առանց յիշեցնելու, Նորին Վսեմութիւնը տեղւոյս Հայոց վիճակագրութիւնը չլինելու պաշտօն ունի եղեր ըստ մեր լսածին։

Երկու Արապկերցիներ Արապկերէն Բերդակ գնալու ատեն երբ Քիւրտերէն կողոպտուելու վրայ կը լինին, անոնցմէ մէկը անձնապաշտպանութեան սկզբան հետևելով աւազակներէն մին կ'սպաննէ և անմիջապէս կը փախչի. տեղւոյս կառավարութիւնն յիշեալին ընկերը բանտարկած է իբրև ոճրագործ. կ'իմանանք թէ սպաննուեն զինուորք կը վկայեն բանտարկելոյն անմեղութեանը, բայց կառավարութեան կողմէն անլսելի կը լինի նոցա վկայութիւնը։

Այս և սոյնման իրողութիւնք բաւական են հերքելու այն առարկութիւնը թէ՝ Հայք իրենք զիրենք պաշտպանելու մասին անփոյթ կը գտնուին։

Ամսոյս 18ին հինգշաբթիէն ուրբաթ լուսնալու գիշերը քանի մը գողեր Դատեմի Ս. Աստուածածնայ վանուց պատը ծակելով դռները կոտրատեր են. վանուց հագործ Սարգիսը զանոնք բռնելու աշխատած ատեն չարաչարեալ կողմանէ պատանուեր է։ Լսածնուս նայելով, այս մասին Պատրիարքարանը և այլուր հեռագրուած է Դատեմի գիւղացւոց կողմէն, հինգ թագի գիւղի կասկածելի Թուրք ձերբակալուելով կը հարցաքննուին կառավարութեան կողմէն, որոցմէ մին միայն կը խոստովանի իր չարագործութիւնը, բայց միւսները կուրանան։

Տաւըճի Յովակիմեանն Պըղմըշէն գիւղացի Հայ մ'աւուրանց իր արտը գնացած ատեն ձիւի գիւղացի Թուրքէ մը կը վիրաւորուի թեթև կռուոյ մը պատճառաւ, և տուն տարուելով երկու օրէն ետքը կը մեռնի. գիւղը հինգշաբթի օրը Մեզիրէ կառավարութեան բերուեցաւ և ուրբաթ օրը կէս օրէն ետքը հեծեալ ղրկուեցաւ ոճրագործը ձերբակալելու համար. Պըղմըշէնցիք Պատրիարքարանի հեռագրեցին այս իրողութիւնը։

Գոմք գիւղացի Հայ մ'ալ Սարփցիկ գիւղացի Թուրքէ մը վիրաւորուած և վիճակը խիստ ծանր է եղեր։

Հաճեցէք, Խմբագրապետ Տէր, ներկայս Ձեր անկողմնակալ թերթերէն միոյն մէջ հիւրընկալել և ընդունիլ կանխաւ մեր շնորհակալեաց անկեղծ հաւաստին։ ՓԱՌՆԱԿ

ԲԱՂԷՇ

27 սեպտ. 1880

... Խմբագրապետ.

Օտար երկիրներէ հեռացեալ եկած գաղթականութիւնները տեղւոյս անուանական կառավարութեան ձեռքով հայաբնակ գիւղից մէջ կը զետեղուին՝ հակառակ այնքան բողոքոց, և բնիկ Հայոց հողերը շատ անգամ անոնց կը յանձնուին հերկելու և մշակելու, ինչպէս որ քանի օր յառաջ քաղաքիս շրջակայ գիւղերէն Մօճկօնիս Հայ գիւղի գաւառոյ և ոչխարոյ արածելիքն՝ որ հազիւ բ տարիէ, 'ի վեր Հայոց սեփականութիւնն եղած է՝ Հիզանայ վրանաբնակ Քրդաց տրուեցաւ, և Խուլփ Հայ գիւղն ալ գաղթական Չէրքէզաց տրուեցաւ....։ Ոճրագործ Չէրքէզք տեղական իշխանութեանց անհոգութեամբ այսօր համարձակ կը պարտին, և բնաւ անգամ չեն տեսներ։

Ս. Խաչի վերացման երկուշաբթի առաւօտ Գեր. Մամբրէ սրբազանն 'ի Կարմիր ան Մայր եկեղեցին պատարագեց, և ըստ հրաման Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր՝ Ս. Կարապետի բնիկ Միաբան Վարդան Աւագ Սարկաւագն՝ վարդան վարդապետ ձեռնադրեց, ընդ նմին Բաղեշցու Հինոի գիւղէն Գըրիգորեան Սարգիսը՝ Գրիգոր քահանայ և Գուլթիկու Աբրահամեան Ղազարն՝ Աբրահամ քահանայ ձեռնադրեց իրենց գիւղացւոց կնքեալ թախանձագին խնդրանաց համեմատ. յետ աւարտման քահանայական օծման՝ գեղեցիկ բացատրեց Գեր. Սրբազանը կուսակրօն քահանայութեան և քահանայութեան կոչումն եւ։

Սովը չանհետանար Հայաստանի գաւառներէն, և Տէր մի՛ արասցէ՝ այս տարի անցեալ տարիէն աւելի պիտի սաստկանայ, զի թէ և հունձքերն առատ էին, սակայն ուրիշ տարուան ցանած սերմին մէկ չորրորդը հազիւ ցանած էին։

Տեղւոյս Երեսփոխանական ընդհանուր ժողովը ներկայիս 25ին ընդ նախագահութեամբ Գեր. Մամբրէ սրբազանի նիստ ընելով Սովելոց Խնամատար Յանձնաժողովոյ և նուիրատու բարերարաց համար շնորհակալութիւն քուէարկեց, և որոշեց որ վաղը՝ որ է 28 սեպտ. Խնդրակատար Ս. Աստուածածնայ վանուց ծոյ ժողովուրդին ամեն կարգի աղքատաց՝ մարդածախ սովին համար համաշխարհական աղօթք և բարերար նուիրատուաց համար բարեմաղթութիւններ ընելու, ուր հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Գեր. Մամբրէ սրբազան։

Խմբագրապետ Տէր, ներկայս ձեր Մասիսի էջերէն միոյն մէջ զետեղելնիդ խնդրելով, մնամ...

ՏԻՏԵՌՆԱԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵԼՈՑ
ԽՆԱՄ. ԿԵԴՐ. ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Գատըքէօյ 15/27 Հոկտ. 1880

Տէր.

Երբ սովեալ գաւառներէ տխուր լուրեր մին քան զմիւն աւելի սրտաճմլիկ հետզհետէ կը հասնին, 'ի քաջալերութիւն և 'ի մխիթարութիւն հանուրց՝ պարտ կը համարիմք ծանուցանել թէ՝ Սովելոց օգնական 'ի գաւառաց աւետիսք կը թռչին։

Մեր նուիրատուք գաւառաց մէջ մեր ակնկալեալ բարի ընդունելութեան պատահած են. Պաֆրա, 'ի սոսա առաջին, իւր կարողութեան համեմատեալ նուիրատուներու կէսն ծախած, սոյա արդիւնքը 3 հոկտ. թուականեալ փոխանակագրով մեզ կը մատուցանէ։

Համեստ այս քաղաքի մեծ առաքինութիւնն՝ Հայութեան ներկայացնելով, Պաֆրայի մասնաժողովին յաջողութեան համար, ամենայն մասնաժողովներ ընդ մեզ խնդակցութեան կը հրաւիրեմք։

Մնամք յարգանօք
'ի Դիմաց Սովելոց Խնամոյ
Կեդր. Յանձնաժողովոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ
Պօղոս Թ. Շաշեան — Սերովբէ Կէօլէնկեան

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵԼՈՑ

ԱԳՈՒԶԷ

Մեծապատիւ Տեարք	Դր.	Փր.
Զարմանեան Տիկին Բերոնեա	105	
Փափազեան Թորոս	26	10
Չէրէզեան Սուքիաս	20	
Լաթիֆեան Միսաք	20	
Պարսամեան Գրիգոր	20	
Տիկին Գրիգոր Չէրէզեան	20	
Այնտուրեան Գասպար	20	
Ագարակեան Առաքել	20	
Նալպանդեան Կարապետ	20	
Մարմանեան Եղբարք	20	
Տիկին Խաչատուր Փափազեան	20	
Ժամկոչեան Յարութիւն և Մինաս	15	
Պօհաճըրեան Եղբարք	10	
Գարակիւլեան Գրիգոր	10	
Պէկեան Սրապիոն	10	
Թամամեան Մկրտիչ	10	
Տօրխոլեան Միքայէլ	10	
Չէրէզեան Նշան	10	
Փափազեան Կարապետ	10	
Տիկին Սուքիաս Զօրաբեան	10	
» Գրիգոր Անտոնեան	10	
» Նշան »	10	
» Յովհաննէս Քրիստոֆորեան	10	
Աւետեան Ղուկաս	10	
Բէյլեան Սահակ	10	
Վարդանեան Խաչատուր	10	
Հալեան Թորոս	10	
Տիկին Սրբուհի Անտոնեան	9	
» Սարգիս Պասմանճեան	9	
Մայր և անուշին Թորոս Վարդանեանի	10	20
Տէր Յովակիմեան Մկրտիչ	5	
Խասկոյեան Տիրատուր	5	
Պասմանճեան Օհան	5	
Բարեպաշտ ոմն	5	
Փափազեան Յակոբ	5	
Տիկին Գաբրիէլ Փէրթիմանեան	5	
» Մալաքեան	5	
Մուշեան Պօղոս	5	
Սարաֆեան Յովհաննէս	5	
Պէրպէրեան Կարապետ	5	
Բէյլեան Առաքել	5	
Սիմեոն Մկրտիչ	4	10
Տէմիրճեան Յարութիւն	5	
Անտոնեան Նշանիկ	4	
Տէնկրեան Գրիգոր	5	
Մկրտիչ և փեսայ իւր	5	
Դանիէլեան Աբրահամ	3	
Բարսեղեան Մելքոն	5	
Գոհարեան Աղաճան	3	
Տիկին Մարիամ Հովեան	2	
Բարեպաշտուհի Տիկնայք	18	
Բարեպաշտ ոմն	6	
	620	

Համագումար վեց հարիւր քսան ղրուշ արծաթ դրամ մեճիտիէն քսան ղըրուշէն հաշուելով գանձեցինք։

Համարակալ — Գանձապետ
Գ. Յ. Յովհաննէսեան — Աբէլ Կէօլէնկեան

ԱԹԻՆՔ

Մեծապատիւ Տեարք	Ֆրանք
Մ. Մէլաս	100
Ա. Տ. Մաւրօքորտաթօ	50
Տ. Զէլիտթի	50
Կ. Տ. Զէլիտթի	25
Փ. Տ. Կրէկորիօ	25
Էր. Ֆիլօն	25
Ն. Տիտմէս	25
Լ. Ֆէրրոսի	25
Ոմն	25
Քէհեայա	25
Բոլ Ազուծիս	25
	400

Համագումար չորս հարիւր Ֆրանք։

Համարակալ — Գանձապետ
Գ. Յ. Յովհաննէսեան — Աբէլ Կէօլէնկեան

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՅՈՑ

Ա Զ Դ

Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց կեդրոնական ժողովն նիստ ունի յառաջիկայ կիւրակէ 19/31 հոկտ. 'ի ժամ 6, 'ի կեդրոնական վարժարանի Ղալաթիոյ։

Մեծապատիւ Երեսփոխանք հրաւիրեալ են ներկայ գտնուիլ այն նիստին։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Նորայրի Գաղղիերէն-Հայերէն ընդարձակ բառարանին քանի և մէկ երրորդ թերթն հրատարակեցաւ։

Թերթերը կանոնաւոր կերպիւ կը հրատարակին ամեն շաբաթ օր։

---

* Այս կենսագրութիւնն, որ գրաւոր երկրորդ բերուած մ'է, վաղը կը հրատարակեմք։ Ծ. Խ.

Les annonces pour la France, l'Angleterre, l'Allemagne, l'Autriche-Hongrie, la Belgique, la Suisse et l'Amérique sont exclusivement reçues par la *Compagnie Générale de Publicité Etrangères* G. L. DAUBE et Cie, à Paris, Londres, Berlin, Vienne, Francfort, Zurich, etc.

վիճակաւ մահ գրքոյն որ տեղին է Ֆրբենկեան գրախանութիւնը։ Ուզուն շարքը՝ ի գիւրութիւն հասարակութեան թերթերը կը վաճառին նաև Գալաթիան և Պոլսական գրախանութց քով, ինչպէս նաև Արշակ էֆէնտիի թղթավաճառանոցը ՚ի Ղալաթիա և Վալիի գրավաճառանոցը ՚ի Մեծ փողոցն Բերայի։

Գին իւրաքանչիւր թերթին 60 փարա արծաթ։

ՄՈԼՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԶՈՀԸ

Գրեց Հ. Կ. Ա.

Աշխարհիկ Թեամբ Պարգևիլը Հայուհեաց ընկերութեան

Կարևոր գիրք մի, որ Հայ-Եզական ոճին վրայ կը խօսի, աւելանութեանց արդեւք եղող վերծանմունքը կը յիշէ, և ընդհանուր կերպիւ, ուշադրութիւն կը հրաւիրէ ազգային ներքին բարեկարգութեանց մի կարեւոր ճիւղին վրայ, որ ընտանեկան կենաց հետ յարաբերութիւն ունի։ Ամեն անձի և ամեն կարգութեան մէջ ազգային ուշադրութեան և խորհրդածութեան արժանի է։ Գինն է 10 ղրշ։

ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ԳԵՏՆԱԽՆՁՈՐՈՑ

Գրեց Մ. Ե.

Տպագրութիւն Արամեան

Այն ամեն երկիրներու մէջ, ուր գետնախնձորոյ մշակութիւնը ընդունուած է, անհրաժեշտ է որ դոնէ վերջին դասն փորձէն յետոյ ներմուծեմք մեր մէջ այս պատուական ընդեղէնի մշակութիւնը։

Այն տետրակը որ մեծ խնամքով, մաքուր տպագրութեամբ և պատկերազարդ ՚ի լոյս ընծայուած է, կը խօսի, պարզ և յստակ լեզուաւ, գետնախնձորոյ ամեն տեսակէտ մշակութեան վրայ։

Ամեն կարգի ընթերցողաց դիւրամատչելի է գնոյն աժանութեամբ, որ է 2 1/2 դահեկան արծաթ։

Կեդրոնատեղին է Հայոց Միացեալ ընկերութեանց գրասենեակը։ — Կը գտնուի նաև բոլոր Հայ գրավաճառաց քով։

Իւրաքանչիւր օրինակ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց կինքը պէտք է կրէ։

ԾԱՂԿԱՔԱՂ ՀԱՏՈՒԱԾՔ ՑՕՏԱՐԱԶԳԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՑ

Թարգմանութիւն Մխիթ. Միաբանից

Մասն Երկրորդ

ՔԵՐԹՈՒԱԾՔ

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով։

ԻՔՍԻՑՐԻ

ԼԻՒՓԴԱՑԻ ՕՍՄԱՆԻ

Մի շաբաթ մէջ ուսանելի

Միհրան էֆ. Արիկեանի այն նոր Քերականը՝ որ փորձառութեամբ շինուած է, և թէ Թուրքերէն լեզուին ընթերցանութիւնը մի օրուան մէջ ուսանելու դիւրութիւնը կընծայէ, միանգամայն գեղագրութիւնը սովրելու համար ալ, իւրաքանչիւր հատուածին կամ բառին դէմ ձեռագիր եւ կըպարունակէ. կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով, գին 100 փարա։ 10 հատէ աւելի առնողներու 100ին 20 զեղչ կըլլայ։

Շ. ԲՕԼ ՏԸ ԳՕԳ

ԿԻՆ, ԽԱՂ, ԳԻՆԻ

Թարգմանեալ ՚ի Գաղղիերէնէ

Հրատարակիչ Կ. Ա. Պալեան

Կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով։ Գին 10 ղրշ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ՓԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՈՑ

ԴԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ

Յովհ. Վարդանեան

8 Տետրակի մէջ ամփոփուած

Հեղինակին բազմամեան ուսուցչութեամբ, մեծ խնամքով և մաքուր վիմագրութեամբ պատրաստուած այն գեղագրութեան տետրակներու Ա. և Բ. արդէն հրատարակ ելած և միւսներն ալ մամլոյ տակ են։

Այս տեսակ օգտակար գործ մը՝ որ իւր տեսակին մէջ առաջին անգամ լոյս կը տեսնէ ազգային հաստատութեան մը ձեռօք, թէ՛ դիւրուսոյց եղանակաւը, թէ՛ գիրերու վայելչութեամբը, և թէ գնոյն աժանութեամբը՝ արժանի է որ ամեն ազգային վարժարանաց մէջ մուտ գտնէ։

Իւրաքանչիւր տետրը կը բաղկանայ 24 էջէ, հատին գինն է 30 փարա արծաթ. դպրոցաց և հարիւրէ աւելի առնողներու համար մասնաւոր զեղչ կըլլայ։

Կեդրոնատեղին է Միացեալ Ընկ. գրասենեակը, Կալաթա-Կէօչէ-Օղլու-խան, թիւ 15. կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով։

Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց կնիքը չկրող օրինակները անվաւեր են։

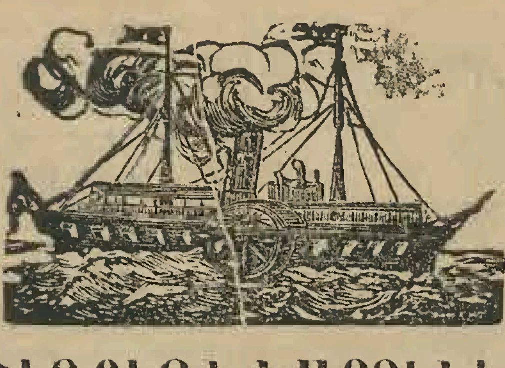

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՒԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1880 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 15 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 31

ՊՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Նաւարկական ուղիք	Թիւ
4 15	Եէնիմահալլէէն Մէգարպուրնու. Պէյլէրպէյի Թարապիա Եէնիքէօյ Սթէնիա. Պօյաճըքէօյ. Րումէլի Հիսար. Պէպէք (Արնաւուտ գիւղի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
4 45	Բ և Ա Գավաղէն Եէնիմահ. Մէգարպուրնու. Պէյլէրպէյի. Քիրէճպ. Թարապիա. Եէնիքէօյ. Էմիրկէն Պօյաճ. Բ. Հիսար. Պէպէք.	32
2 45	Եէնիմահալլէէն Մէգարպ. Պէյլէրպէյի. Թարապիա, Եէնիքէօյ. Էմիրկէն. Բ Հիսար. Պէպէք։	33
3 30	Եէնիմահալլէէն Մէգարպուր. Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Եէնիքէօյ, Սթէնիա, Էմիրկէն, Պօյաճըքէօյ, Բ. Հիսար, Պէպէք։	18
4 15	Ա. Գավաք, Եէնիմահալլէ Մէգարպ. Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Եէնիք. Սթէն. Էմիրկէն, Պօյաճըքէօյ, Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Սիրքէճի (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի չպիտի հանդիպի).	19
5 15	Եէնիմահալլէէն Մէգարպուրնու. Պէյլէրպէյի. Թարապիա Եէնիքէօյ. Էմիրկէն. Բ Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։	34
6 30	Եէնիմահալլէ. Պէյլէրպ. Թարապ. Պէյքօզ Եէնիք. Միրկիւն. Գանտըլլի. Բ. Ա. Հիսար. Գանտիլլի Արնաւուտքէօյ, Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի. Օրթաքէօյ Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իւսկիւտար։	4
8	Ա. և Բ. Գավաղ. Եէնիմահալլէ. Մէգարպուրնու. Պէյլէրպէյի Թարապիա. Պէյքօզ. Եէնիքէօյ. Էմիրկէն. Պօյաճըքէօյ Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Սթէնիա)	32
10	Մէգարպուրնուէն Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Բ. Հիսար, Արնաւուտքէօյ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։	22

Արնաւուտ գիւղէն

Ժամ	Նաւարկական ուղիք	Թիւ
1 15	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։	19
1 45	Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ.	2
2 15	Պէպէք, Արնաւուտքէօյ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։	22
3	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ (Բացի Ուրբաթէ)։	25
3 30	Պէպէք. Արնաւուտքէօյ, Գուրուչ. Օրթաք, Գուզկ. Պէշիկ. Գապաթ։	2
4 15	Արնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։	22
5	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։	2
10 45	Արնաւուտքէօյէն ուղղակի Կամուրջ։	19

Անատոլու եալը

Ժամ	Նաւարկական ուղիք	Թիւ
1 15	Պէյքօզ, Պաշաբաղչէ. Ռիւմելի փոքր մահալլէսի. Գանտըլլի, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք։	21
1 15	Արնաւուտքէօյ. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուք. Գապաթաշ։	4
2	Պէյլէրպէյի. Թարապ. Պէյքօզ, Պաշաբաղչէ. Գանտըլլի. Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք, Գապաթաշ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 1 1/2ին)։	17
3	Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Պէյքօզ, Պաշաբաղչէ. Բ. Բ. մահալլէսի Գանտըլլի. Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. (Բացի Ուրբաթէ)։	20
4 30	Պէյքօզ, Պաշաբաղչէ. Բ. փոքր մահալլէսի Գանտըլլի, Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկ. Սիրքէճի (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի չպիտի հանդիպի)։	21
8 45	Պէյլէրպէյի Պէյքօզ. Պաշաբաղչէ. Գանտըլլի. Ա. Հիսար Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ. Գուզկունճ. Իւսկիւտ (Ուրբաթ օրերը Ռիւմելի փոքր մահալլէսի)։	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Նաւարկական ուղիք	Թիւ
2 15	Գապաթաշ. Իւսկիւտար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնաւ. Գանտ. Ա. և Բ. Հիսար, Գանտ. Էմիրկէն, Եէնիք. Պէյքօզ Թարապ. Պէյլէրպ. Եէնիմահ։	4
2 45	Պէշիկ. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք, Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգարպ, Բ և Ա Գավաք։	19
3 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք. Բ. Հիսար, Գանտ. Միրկէօն, Սթէն. Եէնիք. Թար. Պէյլէրպ. Մէգար. Եէնիմ.	34
5	Գապաթաշ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնաւ. Պէպէք. Բ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկէն. Եէնիք. Պէյքօզ, Թար. Պէյլէր. Մէգարպուրնու. Եէնիմահալլէ. Գավաղլար.	32
6 30	Իւսկ. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէօյ. Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտ. Բ. Հիսար. Գանտըլլի. Էմիրկէն. Եէնիք, Թարապիա. Պէյլէրպ.	25
8 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնաւուտք. Պէպէք. Բ. Հիսար Էմիրկէն Եէնիք. Թարապիա. Պէյլէրպէյի Մէգարպուրնու։	22
9 15	Պէշիկթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք. Բ. Հիսար Պօյաճըք. Էմիրկ. Սթէնիա. Եէնիք, Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգար. Եէնիմահալլէ։ (Բացի Ուրբաթէ)։	20
10	Պէպէք, Բ Հիսար, Պօյաճըքէօյ. Եէնիք. Թար. Պէյլէրպ. Մէգարպ. Եէնիմահալլէ։	33
10 30	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկէն. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Քիրէճպ. Պէյլէրպ. Մէգարպ. Եէնիմ։	18
11 40	Պէպէք Բ. Հիսար, Պօյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէգարպ Եէնիմ։ (Հարաւային հովերուն Սթէնիա չհանդիպիր)։	32

Արնաւուտ գիւղ

Ժամ	Նաւարկական ուղիք	Թիւ
2 45	Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտք։	2
3 30	Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ. Արնաւ.	22
4 30	Ուղղակի Արնաւ.	2
10	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ.	19
11	Գապաթ, Պէշիկ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնաւուտ.	4
11 20	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւուտ. (Բացի Ուրբաթէ)։	25
11 40	Պէշիկթ. Օրթաք. Գուրչ. Արնաւ. Պէպէք։	22
12	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ.	2

Անատոլու եալը

Ժամ	Նաւարկական ուղիք	Թիւ
3	Իւսկիւտար Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանտ. Ռիւմելի փոքր մահալլէսի Պաշաբ. Պէյքօզ։	21
9 45	Գապաթ. Գուզկ, Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլլի Ա. Հիս, Գանտ. Պաշ. Պէյքօզ, Մէգարպ. Բ. Ա. Գավաք։	17
10 30	Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ Ա. Հիսար, Գանտ. Չուպ, Պաշաբ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյլէրպ։	34
11	Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանտ. Պաշաբ. Պէյքօզ։	21
11 40	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Արնաւուտ։	19

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք

Պ. Վ. Ծաննիի 1867ին հիմնած, և անցեալ Մայիս 5ին հրկիզեալ հռչակաւոր Արեւանչան գեղարանն գեղեցկապէս նորոգուելով վերստին բացուեցաւ։

Գեղարուեստի վիրաբուժական գործիք, անուշահոտութիւնք և տնկական նիւթք նորոգ հասեալ յեւրոպիոյ, արդարութիւն ծառայութեանց, և ուշադրութիւն ի պատրաստութեան դեղագրոց։

Մեծաքանակ վաճառմանց համար, Պ. Վ. Ծաննի՝ Պահճէ գափու ճէյալ պէյ խանն ունեցած դեղօրէից մթերանոցը պահած է, ուր գաւառաց համար յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին։

Բերայի մեծ փողոցին մէջ 1852էն ի վեր հիմնեալ դեղարանը՝ Պ. Վ. Ծաննիի որդւոյն՝ փոխեալ քիմիագէտ Ժ. Ծաննիի՝ անօրէնութեան ներքեւ է։

Տուն յԱգրիանուպոլիս, գործարան ի Բէա։ Գինք խիստ չափաւոր։

ԻԼԱՆ

Նաւաբիրի չահանէ դաքանը տաքիք ակյիրմանը մահսուլընտան թալիխի քարարընտան իթիպարէն պիր մահ զարփընտա ենվիյեսինէ խաւպէթ խաէն միքտարը ակյիրմէնաէն քալըըըլմաք իւզրէ Ֆիրուխթ օլընաճաք երիւզ էլլի պին քըյէ քէքէկաէն պէհէր հաֆթա ակյիրմէնաէն քալըըըլաճաք միքտարընըն պահասը սիմ մէճիտիյէ օն ատղուղ ղրուշ հիսապի իլէ նաղտէն վէ բէշինէն հաֆթա իլթիզամընտա լէվազըմաթ տայիրէսի վէզնէսինէ թէսլիմ օլունալիմ ու խաւպէր ալըղ իլէ պատէհու քէբէ յի ակյիրմէնաէն քալըըըլմաք վէ իրթէսի հաֆթալար տախի պու եօլտա մուամէլէ խակէրէք առքասը ալընմաք չարթը վէ չէրայիթի տայիրէսի իլէ պէհէր քըյէսի օն սէքիզ բարայա թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ թըշրինի էվվէլ րումինին իկիրմինճի բազար իրթէսի կիւնինէ քատար հէր կիւն միւզայետէսի պիլ իճրա եէվմի մէզքիւրտէ ֆիյաթը մաթլուպէ իրտիկի հալտէ քարարը գաթիյէ վէրիլէճէյինտէն, զամը ֆիյաթ իլէ իշթիրայէ թալիպ վէ իկիրմի պիրինճի սալը կիւնի երիւղտէ պէշ զամմընտա բազիպ պուլընանլարըն հարպիյէ նէզարէթի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի վէ կէլէմէյէն ղէվաթ օլարըը հալտէ խաճէքլէրի զամմը միւմզա վարագայի սահիհա իլէ տայիրէի մէզքիւրէ յէ պիլտիրմէլէրի։

14 Թըշրինի էվվէլ 96 2

Հարպիյէ էյլիւլէ անպարընտա 15 պին ատէտի հէյպա վէ գուսարը 45 կիւն միտտէթինէ քատար քեսմիլէն թէսլիմ օլընմաք վէ թէսլիմինէ քատար քեաֆֆէի մէսարիֆի վէ բէտմի կէօմրիւկի միւթէահհիտէ բաճի օլմաք վէ եամանը մաղալըղ սէնէտինին վիրուտի իլէ մուամէլէսի խիթամընտա սիմ մէճիտիյէ 19 ղրուշ հիսապը իլէ հէյպա յէվաղըմաթ վէզնէսինտէն վէրիլմէք չարթը վէ չէրայիթի տայիրէսի իլէ միւզայետա օլունաճաք 60000 ատէտ 200 եարտալը ակվէ մալքալը սիյահ մաղարա իւլիկլինին պէհէր 200 եարտալը մաքարալը 26 բարայա թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ թըշրինի էվվէլ րումինին 21նճի սալը կիւնինէ քատար հէր կիւն միւնաղասասը պիլ իճրա եէվմի մէզքիւրտէ քարարը գաթիյի վէրիլէճէյինտէն, իթայէ թալիպ օլանլարըն վէ 22նճի չէհարչէնպիհ կիւնի երիւղտէ պէշ թէնզիլինէ բաղիպ պուլունանլարըն հարպիյէ նէզարէթի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի վէ կէլէմէյէն ղէվաթ օլարըը հալտէ իաճէքլէրի թէնզիլաթը միւմզա վարագայի սահիհա իլէ տայիրէի մէզքիւրէ բիլտիրմէլէրի։

14 Թըշրինի էվվէլ 96 1

Հարպիյէ սարաճխանէ անպարընա 5000 չիֆթի հէյպա վէ 96 սէնէսի չույալը նիհայէթինէ քատար տախի հէր նէ միքտար լուզում օլուրսա թալէպ օլունուր իսէ պիր իմալ թէսլիմ օլընմաք վէ թէսլիմինէ քատար պիլճիւմլէ մէսարիֆի իլէ միւթէահհիտէ այիտ օլմաք վէ անպարատն վէրիլէճէք սօղալէր պիլա իւճրէթ մէհմուղլէրէ բալթ օլունմաք վէ պահասը մաղալըղ թարիխինտէն իթիպարէն 1 հաֆթա միւրուրինտէ սիմ մէճիտիյէ 19 ղրուշ հիսապը իլէ լէվազըմաթ տայիրէսի վէզնէսինտէն վէրիլմէք չարթը վէ չէրայիթի տայիրէսի իլէ միւզայեա օլընաճաք պիլա սօղա մէհմուզըն պէհէր չիֆթի 4 ղրուշտ ղըշա թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ թըշրինի

էվվէլ րումինին 22նճի չէհարչէնպիհ կիւնինէ քատար պէհէր կիւն միւնաղասասը պիլ իճրա եէվմի մէզքիւրտէ քարարը գաթիյի վէրիլէճէյինտէն, իշպու ֆիթալարտան իթայէ թալիպ օլանլարըն վէ 23նճի բէնչշէնպիհ կիւնի երիւղտէ 5 թէնզիլինէ բաղիպ պուլունանլարըն հարպիյէ նէզարէթի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի վէ կէլէմէյէն ղէվաթ օլարըը հալտէ իաճէքլէրի թէնզիլաթը միւմզա վարագայի սահիհա իլէ տայիրէի մէզքիւրէ բիլտիրմէլէրի։

14 Թըշրինի էվվէլ 96 1

ԱՑԵՐԻ ՎԻԿՈՐԸ

Ով որ իր մազերուն թափիլը չուզեր, «Այերի վիկոր» կոչուած մազի անուշահոտ ջուրէն գործածելու է. ուրիշ ամեն տեսակ մազի ջուրերը կամ իւղերը՝ որ մազ չթափելու համար կը ծախուին, բոլորն ալ անօգուտ են. իսկ վիկորի օգուտը միլիոնաւոր փորձերով ստուգուած է, և Պոլսոյ ու գաւառաց մէջ օր օրի գործածողներուն թիւը կաւելնայ։ Անոնք որ իրենց մազերուն գեղեցկութիւնը կորսնցնելու վրայ են, չուտով գործածեն այս ջուրէն որ ի վերջոյ չցցմանց թափելու վրայ եղող մազերը կը հաստատէ ու կամրացնէ, թափածներուն տեղը մազ կը բուսցնէ երբոր մազերուն արմատը վընասուած չէ, ու ճերմկած մազերը անպատճառ իր նախկին բնական գոյնին կը բերէ, գործածելուն կերպը չիշերուն հետն է. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔ

Փոքր «վանձէր» կոչուած ձեռքով դարձող ու անքակ կար կարող գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ դիւրութեամբ կը կարէ ու գինն աժան է, երաշխաւորութեամբ կը տրուի, աշուածները կը շտկուի կարելու չգիտցողին դաս կը տըրուի. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի՝ բաց ՚ի կիրակի և տօն օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանդըգճըլար Ճառաէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հողաբարձուաց գրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յօհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.

ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.

ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաթանօղլեանց.

ԱԱՄՍՈՒՆ. Եղսարդ էֆ. Մուրատեան.

ԿԻՐԱՍՈՆ. Գ. էֆ. Խ Մալխասեան.

ՕՐԴՈՒ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէսլեան.

ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Արրահամ էֆ. Պէրզամօլեան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչով էֆ. Էսկիճեան.

ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էթմէքճեան էֆ. ԵԻԴՕԿԻԱ.

ԽԱՐԲԵՐԴ և ՏԻՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ն. Ղազանճեան.

ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Ծերունեան.

ՎԱՆ. Պետրոս » Գարամանճեան.

ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խարաճեան.

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.

ԵՒԴՈԿԻԱ. Գէորգ էֆ. Ակերշեան.

ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.

ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղևոնդեան.

ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ա. ԻՒԹՈՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՂԱԼԱԹԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ